

Alleskunner met stijlen

De Tyros gaat al heel wat generaties mee, en het keyboard-workstation van Yamaha weet zich steeds weer te vernieuwen. Wordt het succesverhaal vervolgd met deze vijfde editie?

door Eppo Schaap > epo@interface.nl

De Tyros 5 is een grijstintje donkerder en heeft een iets rondere vormgeving gekregen dan zijn voorganger, maar hij ziet er niet schokkend anders uit dan versie 4. Helaas kunnen we de Tyros nog steeds niet bedienen via een aanraakscherm, wat in deze tijd van tablets en smartphones toch bijna vanzelfsprekend zou moeten zijn. Het instrument is voor het eerst leverbaar in twee uitvoeringen: naast het model met 61 toetsen is er nu ook een 76-toetsenversie beschikbaar. Dat is sinds de Yamaha PSR-9000 Pro niet meer voorgekomen. Versterking en speakers zijn bij de Tyros altijd optioneel. Het nieuw ontworpen versterkingssysteem bestaat uit een subwoofer en twee satelliet-luidsprekers die je op de behuizing van het instrument kunt bevestigen.

Levendige klank

De Tyros-serie heeft altijd bekend gestaan om zijn realistische klanken, ook als het

gaat om imitaties van akoestische instrumenten. Tyros 5 gaat verder op de ingeslagen weg. Het voert te ver om diepgaand op alle klankfamilies in te gaan, maar er zijn enkele highlights die extra aandacht verdienen.

Rhodes-klanken zijn in diverse variaties aanwezig. Ze reageren mooi dynamisch en overgangen van sample-layers zijn vrijwel niet te horen; ze vallen tijdens het spelen in ieder geval niet op. De bijgeluiden van het mechaniek dragen bij aan een realistisch en levendige e-pianoklank. Zelfs Yamaha's eigen CP-80 is goed gevangen in de Tyros, en dat is niet zo'n makkelijk geluid om in al zijn volheid te samplen.

Aan het modulatiel wiel zijn bij de verschillende klanken zinvolle functies toegewezen, zoals tremolo bij de elektrische piano's en filter-cut-off bij bijvoorbeeld synthklanken. Bij de pedal steelgitaar kun je met het pitchbendwiel specifiek de onderste noot benden als je meerdere noten tegelijk speelt. Gitaren zijn er overigens in vele soorten en maten en in zeer goede kwaliteit. Dat moet ook gezegd worden van de blazers. De muted trumpet springt er wat mij betreft nog extra uit.

Strijkers zijn er van klassiek tot dance, ook in diverse variaties. Jammer dat bij de strings met korte attack geen round robin-techniek is toegepast, waarbij verschillende samples elkaar afwisselen. Als je snel dezelfde noten achter elkaar speelt wordt het geluid statisch en hoor je direct dat het om een sample gaat. In de sectie Pads & Bells heb je meer dan genoeg keus voor de productie van een smeuïge Frans Bauer-track en de nieuwste drumkits klinken ook larger than life. Heerlijk diepe en vette akoestische bassdrums en genuanceerde snares in allerlei articulaties.

Ook de synthesizersectie van de Tyros 5 heeft veel te bieden. Hier vind je bijna honderd goede synthklanken, waaronder ook actuele klanken die in een moderne danceproductie zeker niet zouden misstaan.

Van losjes tot slordig

Het bedieningspaneel van de Tyros 5 heeft een nieuwe klankfamiliegroep gekregen met de naam Ensemble. Als je deze knop indrukt, verschijnt de melding dat alle vier de klank-

groepen Right 1 t/m 3 en Left in één keer worden ingesteld. Als Ensemble actief is, worden de tonen van akkoorden of dubbelgrepen die je op het klavier speelt automatisch zodanig verdeeld over de vier klankgroepen dat elke toon een eigen instrument krijgt. Je hoort dus de stemvoering van een echt ensemble. Er lijken in eerste instantie acht ensembles beschikbaar te zijn, maar als je de knop Preset indrukt, blijken dat er 55 te zijn. Die presets bevatten combinaties van koperblazers, houtblazers en strijkers, maar alle presets zijn volledig bewerkbaar, zodat je ook eigen klanken voor elke stem kunt

kieszen. Zo klinkt een ensemble met koor-klanken ook heel indrukwekkend.

Er zijn verschillende pagina's waarop je de instellingen voor Ensembles kunt aanpassen. Van elke stem kun je volume en panpositie instellen, maar ook tuning, reverbdiepte en vibratogevoeligheid. De leukste pagina is Humanize. Met timing bepaal je hoe snel de stemmen op je spel reageren en met de overige drie instelopties bepaal je hoe goed gestemd het betreffende instrument speelt en hoe snel die stemming wordt bereikt. De tonen van een blaasinstrument bijvoorbeeld, kunnen dus enigszins vals beginnen en direct daarna worden gecorrigeerd, zoals dat in de praktijk met minder virtuoze blazers ook gebeurt. Dit betekent dat je een ensemble van losjes tot slordig, maar ook gewoon vals kunt laten klinken. Een fantastische functie voor bijvoorbeeld New Orleans jazz of zelfs

SPECIFICATIES

- 61 of 76 toetsen (FSX) met velocity en aftertouch
- polyfonie: 128 noten
- klankopwekking: AWM Stereo Sampling
- aantal klanken: 1279 + 480 XG + 37 drum/SFX
- met 55 ensemble/44 S.Art2/288 S.Art/54 MegaVoice/138 Live/81 Cool/37 Sweet/40 Organ World
- preset styles: 539 (40 audio/7 FreePlay/441 Pro/51 Session)
- Music Finder: 2500 titels
- recorder: 16 sporen
- 9 sliders (1 toewijsbaar), 1 crossfader
- audio styles: met deels audiotracks in plaats van midbegeleidingen
- ensemblefunctie: realistische partitieverdeling voor strijkers en blazers
- 5-bands masterequalizer
- multi pads: 190 banks x4 pads
- verstelbaar 7,5" TFT-kleurendisplay (vga-resolutie)
- pitchbend- en modulatiel wiel
- usb-audiorecorder met Simple- en Multi Track-opname
- maakt geluidsopnamen in wav-formaat en speelt mp3-bestanden af
- timestretch, pitchshift en vocal cancel
- intern geheugen: 6,7MB
- harde schijf: 500GB
- aansluitingen: xlr/jack-comboaansluiting voor microfoons, 2x aux-in, 2x main line-out, 2x sub-out, 2x sub-out/aux-out, hoofdtelefoonuitgang, 3x pedaaluitgang (alle 6,3mm jack), RGB-out, midi-in/out, 1x usb-to-host en 2x usb-to-device

een zweilorkest, als je de parameters wat extremer instelt.

Als je echt verstand van zaken hebt, kun je voor elk van de vier instrumenten ook nog kiezen welke harmonische functie ze in het akkoord moeten vervullen en ook hoe de stemmen moeten worden verdeeld. Hiervoor zijn veel opties aanwezig.

Organische orgels

Naast de preset orgelklanken in de klankfamilie Organ heeft de Tyros ook altijd een speciale klankensectie met virtuele drawbars gehad, zodat organisten hun eigen drawbarklanken tot in de finesses kunnen bepalen. Dit onderdeel is in de Tyros 5 omgedoopt tot Organ World, en de sectie is sterk uitgebreid. Je vindt er nu veel meer dan alleen drawbarorgelklanken. Organ World bestaat uit vijf subfamilies: Vintage, Home, Euro, Concert en Theatre.

Vintage vertegenwoordigt nog steeds het Amerikaanse toonwielgeluid, terwijl Home andere vintage huiskamerorgels bevat. Euro laat de elektronische orgels van voornamelijk Duitse afkomst herleven. De grafische weergave in de display is goed getroffen en drukt treffend de sfeer uit die bij de klanken en geëmuleerde instrumenten past. Theatre doet hetzelfde, maar dan met traditionele theaterorgelklanken, zoals je die bijna een eeuw geleden hoorde in de bioscoop, toen films nog geen geluid hadden. De theaterorgelcultuur is in Engeland en Verenigde Staten nog springlevend, met jonge virtuoze organisten als Cameron Carpenter als levend voorbeeld. Hopelijk zorgen deze klanken ook voor een groeiende groep liefhebbers in ons land. De laatste orgelgroep Concert bevat ten slotte

Ensemble is een fantastische functie voor bijvoorbeeld New Orleans jazz of zelfs een dweilorkest, als je de parameters wat extremer instelt

een achttal indrukwekkende pijporgels. Deze klinken bijzonder compleet.

Goed voor cd

Het toevoegen van complete audio-opnamen bij specifieke styles is een van de nieuwe ontwikkelingen. Meestal gaat het hierbij dan om enkele sporen uit de stylebegeleiding die niet met losse samples zijn geprogrammeerd, maar waarbij de begeleiding als één audiobestand wordt afgespeeld. Goede time-stretching algoritmes zorgen ervoor dat je zo'n style binnen een bepaald bereik zonder problemen in snelheid kunt variëren, maar er zijn duidelijk beperkingen. Dit zal in de praktijk meestal geen probleem zijn, omdat een style toch altijd op een muzikaal logisch tempo wordt gebruikt. Ondanks dat de losse samples van Yamaha ook erg goed klinken, geeft zo'n audio-style toch een extra charme aan het geheel en klinkt de begeleiding ervan organischer dan voorheen. Een duidelijke stap vooruit dus.

Je kunt akkoordbegeleidingen nu ook exclusief met de rechterhand aansturen, terwijl je met je linkerhand een baslijn speelt, zoals je dat vaak in een band doet, of als je zelf zingt.

De audiorecorder van de Tyros 5 kan maximaal tachtig minuten audio opnemen. Goed voor een complete cd dus. Met een crossfader kun je het signaal van een afspelende midisong en de audiorecorder mixen; ook dat is nieuw op de Tyros 5.

Dan maar online

Bij de Tyros 5 wordt een gedrukte handleiding geleverd, waarin de functies van het instrument globaal worden behandeld. Als je precies wilt weten hoe iets werkt, wordt je vaak verwezen naar de Reference Manual, die alleen als digitale download beschikbaar is; helaas niet in het Nederlands. Ook de Nederlandstalige algemene handleiding en de lijst met klanken en styles worden niet meer meegeleverd, maar moet je downloaden. Voor een instrument in de prijsklasse van de Tyros is dat toch wel erg

INFO

- **Prijs incl:** Tyros 5-61 € 4.445,- Tyros 5-76 € 4.648,- Speakerset voor Tyros 5 (TRS-MS05) € 323,- Stand voor Tyros 5 (L-7S) € 249,-
- **Distributie:** Yamaha Music Central Europe Branch NL
- **Internet:** www.yamaha.nl www.global.yamaha.com

benepen. Een cd-rom met de betreffende bestanden had toch in ieder geval wel meegeleverd mogen worden. Er is ook geen diepgaande uitleg te vinden op bijvoorbeeld een Yamaha-kanaal op Youtube, laat staan in het Nederlands. Jammer. ■

Conclusie

Yamaha's Tyros is een succesvol vervolgverhaal. Ben je op zoek naar een overcompleet keyboard dat zijn mannetje staat, zowel in de studio als op het podium, dan is De Tyros 5 een prima keuze. Er hangt wel een fiks prijskaartje aan – en voor dat geld waren een goede beschrijving en een touchscreenbediening wel leuk geweest – maar veel wordt goedgehaakt door alle verbeteringen en nieuwe features. De reputatie op het gebied van hoogwaardige klanken is verder aangescherpt en ook liefhebbers van hedendaagse synthklanken worden volop bediend. Mooi zijn ook nieuwe functies als Ensemble, Audio Styles, en een crossfader tussen midi-afspelen en audio-opnamen. Kortom: de Tyros 5 is een ware alleskunner. ■

HET OORDEEL

+	• zeer volledig entertainmentkeyboard/workstation • realistische (akoestische) instrumenten • ensemble met realistische stemvoering • veel nieuwe synthesizerklanken
-	• geen aanraakscherm • geen round robin-techniek bij snelle strijkers • Nederlandstalige documentatie summier en alleen te downloaden.

